

แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4
ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช
GUIDELINES FOR INTERNAL EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE ACCORDING
TO THE 4 IDDHIPADAS PRINCIPLE OF PRIVATE SCHOOLS FOR ORDINARY
EDUCATION IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

ธัญลักษณ์ บำรุงอโยธยสกุล¹

พระปลัดໄໝชิต ໄໝสีโต², ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่³ และ แววดา ชลรัตน์⁴

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช^{1,2,3,4}

Thanunsich Bumroong-Ayosakoon¹

PhraPaladKosit Kosito², Teeraphong Somkhaoyai³, and Veawtar Chonrat⁴

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus^{1,2,3,4}

Corresponding Author; Email: tnsich9x@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อเปรียบเทียบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 และเพื่อนำเสนอแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

โดยใช้แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 178 คน ใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์เนื้อหา

* ได้รับบทความ: 7 กุมภาพันธ์ 2564; แก้ไขบทความ: 15 มีนาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 21 มิถุนายน 2564

Received: February 7, 2021; Revised: March 15, 2021; Accepted: 21 June 2021

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับข้อเสนอแนะส่วนใหญ่เสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักอิทธิบาท 4 ประยุกต์ใช้กับวงจรคุณภาพ PDCA ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในทุกด้าน

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน; หลักอิทธิบาท; โรงเรียนเอกชน

Abstract

The objectives of this research were to study internal educational quality assurance according to the 4 iddhipadas principle, to compare internal educational quality assurance according to the 4 iddhipadas principle, and to present guidelines for internal educational quality assurance of private schools for ordinary education in Nakhon Si Thammarat province according to the 4 iddhipadas principle. This was a quantitative research using questionnaires, collecting data from 178 respondents. Additionally, using the interview form, data was collected from 5 key informants. Quantitative data was analyzed using percentage, standard deviation statistics, testing for t-test and content analysis.

The research results show that: the implementation of internal educational quality assurance according to the 4 iddhipadas principle of private schools for ordinary education in Nakhon Si Thammarat province, was overall at a high level; the classification and comparison of the various aspects of internal educational quality assurance according to the 4 iddhipadas principle and their overall position, showed there were no statistically significant differences at a level of 0.05; most of the suggestions are aimed at school administrators. Lead the 4 iddhipadas principle applying them to PDCA cycle in all aspects of internal educational quality assurance.

Keywords: Internal Educational Quality Assurance; Iddhipadas principle; Private Schools

บทนำ

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงให้มีการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามวรรคหนึ่งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา, 2561)

การศึกษาเอกชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ สร้างความหลากหลายทำให้เกิดการศึกษาทางเลือก เต็มเต็มการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชน เป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็งและสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประกาศเรื่องแนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับปฐมวัย และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ โดยให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ใช้เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินการพัฒนา ส่งเสริม กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ประกาศสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2561) เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้มอบอำนาจในการปฏิบัติราชการตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนให้ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการแทน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจึงมีภารกิจส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2560 : 2-3)

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน พบปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง ความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน การไม่ให้ความร่วมมือ เพราะมีความคิดว่าเป็นงานของคนเฉพาะกลุ่มที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษา ขาดการฝึกอบรมให้ความรู้และสร้างความตระหนักจากหน่วยงานต้นสังกัด ที่สำคัญคือการขาดสิ่งยึดเหนี่ยวหรือหลักที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานสำเร็จ สิ่งที่ถูกวิจัยเห็นความสำคัญ ได้แก่

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวและเป็นหลักจะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ คือ อธิติบาท 4 เพราะคำว่า อธิติบาท แปลว่า บาทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรมเป็น เครื่องมือให้ถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่ เรียกว่า อธิติบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น 4 อย่าง คือ ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งที่ตนสนใจ วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น จิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่ง นั้น บุคคลเมื่อประกอบด้วยคุณธรรม 4 ประการอย่างนี้แล้ว ย่อมประสบความสำเร็จ (พุทธทาสภิกขุ, 2563)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ประเมินคุณภาพ ภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในตามหลักอธิติบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็น ข้อมูลและแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยการประยุกต์นำหลักอธิติบาท 4 อันเป็น หลักธรรมที่เป็นเครื่องมือให้ถึงความสำเร็จมาเป็นเครื่องมือให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอธิติบาท 4 ของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอธิติบาท 4 ของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอธิติบาท 4 ของโรงเรียน เอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอธิติบาท 4 ของโรงเรียน เอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
  - 1.1 ประชากร ได้แก่ ประชากร ได้แก่ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัด นครศรีธรรมราช ที่ยังคงเปิดดำเนินการในปีการศึกษา 2563 จำนวน 114 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2563)

วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น 191 ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2564

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973 : 727-728) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 5% ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 89 แห่ง ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละ 2 คน คือ ผู้อำนวยการหรือผู้อำนวยการ และหัวหน้างานหรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา รวมจำนวน 178 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา 2 ท่าน ศึกษานิเทศก์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 1 ท่าน รวมจำนวน 5 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แบบสัมภาษณ์ลักษณะกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview Questionnaires) สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบออนไลน์ได้รับการตอบกลับ จำนวน 178 ชุด และเข้าสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าสถิติ ทำการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยอาศัยแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนข้อมูลในการวิเคราะห์ สรุปสาระประเด็นสำคัญเป็นภาพรวม แล้วนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมา คือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.46$) ส่วนด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.24$)

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตำแหน่ง ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า หัวหน้างาน หรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาและประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 หลักสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน 4 ประการ ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ทั้ง 7 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ คือ สร้างความตระหนัก และมีความเห็นพ้อง วิริยะ คือ มีความอดทน และลงมือปฏิบัติ วิมังสา คือ การทบทวนตรวจสอบ และความเห็นชอบ ควบคู่ไปกับการร่วมกันวางแผน (Plan)

2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ คือ สร้างความตระหนัก และการกำหนดวิธีการ จิตตะ คือ การรับรู้จากทุกฝ่าย วิมังสา คือ การวิเคราะห์ และการทบทวนตรวจสอบ ควบคู่ไปกับการร่วมกันวางแผน (Plan)

3) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ คือ สร้างความตระหนัก และการกำหนดแนวปฏิบัติ วิริยะ คือ การลงมือปฏิบัติ วิมังสา คือ การทบทวนตรวจสอบ การกำกับติดตาม การประเมินผล และการสรุปผล ควบคู่ไปกับการร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do)

4) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ คือ สร้างความตระหนัก และการกำหนดแนวปฏิบัติ วิริยะ คือ การสร้างเครื่องมือ วิมังสา คือ การพัฒนา การตรวจสอบ การประเมินผล และการจัดทำรายงาน ควบคู่ไปกับการร่วมกันตรวจสอบ (Check)

5) ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ คือ สร้างความตระหนัก และการกำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน วิริยะ คือ การสร้างเครื่องมือ และการใช้เครื่องมือ จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ วิมังสา คือ การทบทวน การสรุปผล และการรายงานผล ควบคู่ไปกับการร่วมกันตรวจสอบ (Check)

6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ คือ สร้างความตระหนัก ความเต็มใจ และมีความภูมิใจ วิริยะ คือ การลงมือปฏิบัติ จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ วิมังสา คือ การสรุปผล การรายงานผล และการทบทวนตรวจสอบ ควบคู่ไปกับการร่วมกันตรวจสอบ (Check)

7) ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตามหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ วิริยะ คือ ความพากเพียร การจัดการความรู้ และการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จิตตะ คือ การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง วิมังสา คือ การนำเสนอข้อมูล การใคร่ครวญ การวินิจฉัย การวางแผน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควบคู่ไปกับการร่วมกันปรับปรุง (Act)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยอภิปรายผลของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณมา ประเสริฐแก้ว (2561 : 72) พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ลดาวัลย์ ตังมัน (2561 : 80) พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับ พระมหาอิชฎามาศ ปภัสสรวณโณ (สุวรรณะ) (2561 : 50) พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ ดาร์แมน (Darman) (2017 : 36-39) พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนตรงตามความต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถของครู โดยครูต้องเพิ่มความสามารถของตนเองอย่างอิสระ เพื่อปรับให้เข้ากับการพัฒนาของเทคโนโลยี มีข้อเสนอแนะจากนักการศึกษาให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พิจารณาจัดลำดับความสำคัญของสิ่งอำนวยความสะดวก และโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสร้างการศึกษาที่เท่าเทียมกัน

2. การเปรียบเทียบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการ

มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า หัวหน้างานหรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการ ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาถือว่า เป็นการบริหารสถานศึกษาตามปกติ จึงให้ความสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 มากกว่า หัวหน้างานหรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ครูโดยมีภาระการจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่หลัก จึงส่งผลให้มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ พระมหาอิชฎา มาศ ปภสสรณโณ (สุวรรณะ) (2561 : 59) พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ยังสอดคล้องกับ กาญจนา วงศ์ทิมารัตน์ (2561 : บทคัดย่อ) พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และยังสอดคล้องกับ การ์บา (Garba) (2019 : 81-97) พบว่า การวางแผนของผู้บริหารและกลยุทธ์ขององค์กรสำหรับการประกันคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ระหว่างการให้คะแนนเฉลี่ยของผู้บริหาร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สามารถส่งเสริมได้การประกันคุณภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยคำแนะนำของรัฐ ควรแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นหลักเพื่อดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสำหรับการประกันคุณภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา จากข้อเสนอแนะในแบบสอบถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ส่วนใหญ่เสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา คือผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการ ศึกษาและนำหลักอิทธิบาท 4 ประยุกต์ใช้กับวงจรคุณภาพ PDCA ในทุกด้านของระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และส่งเสริมให้หัวหน้างานหรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาสู่การปฏิบัติเพื่อผลสำเร็จอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ศศมน ศุพุทธมงคล (2561 : 180) พบว่า หลักอิทธิบาท 4 มีฉันทะ พึงพอใจในการทำงาน มีวิริยะ ความหมั่นเพียร และมีจิตตะ อันได้แก่ การมีสมาธิและความตั้งใจในการทำงาน และถ้าจะให้เกิดการพัฒนาต่อยอดงาน พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้ใช้หลักวิมังสา คิดทบทวนปรับปรุงงานตลอดเวลา ทั้งงานที่กำลังทำ งานที่อาจจะไม่เข้าเป้าหมาย และงานที่สำเร็จ การคิดทบทวนไตร่ตรองตามหลักวิมังสา จะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม ช่วยสร้างแรงบันดาลใจเชิงบวก ทำให้บุคคลเกิด

กำลังใจ มีความมุ่งมั่น ไม่ท้อถอย เกิดพลังสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ให้เกิดขึ้นต่อเนื่อง เพราะเมื่อทำไปแล้ว ผู้ทำงานจะรู้สึก งานดีขึ้น ขำนาญมากขึ้น จะรู้ว่าตนเองพัฒนาขึ้น ความพึงพอใจ (ฉันทะ) ความเพียร (วิริยะ) ความใส่ใจมุ่งมั่น (จิตตะ) ในการทำงานก็จะเพิ่มขึ้น การทบทวนตรวจสอบ (วิมังสา) จะทำให้เกิดการพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพงาน (Quality Improvement) หรือเกิดนวัตกรรม (Innovation) ขึ้นได้ในองค์กร ยังสอดคล้องกับ สุทิน ยลทรัพย์ศิริ (2561 : 148-149) พบว่า แนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ประการแรก คือ ฉันทะ แปลว่า การปลุกความรักเป็นเบื้องต้นในงานที่ทำ ฉันทะ อาจแปลว่า ความพอใจก็ได้ ก็คือมีความพอใจและรักในงานที่ทำ หากปราศจากความพอใจในเบื้องต้นแล้ว ความขวนขวายหรือความเพียรที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จก็เกิดไม่ได้ ประการที่สอง วิริยะ คือการใช้ความเพียร ซึ่งมีความต่อเนื่องจากข้อแรก คือถ้ามีความรักในงานเป็นเบื้องต้นแล้ว คนเราก็จะต้องหาวิธีการที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จ ประการที่สาม จิตตะ การเอาใจจดจ่อต่องานที่ทำ จะเป็นตัวช่วยประสานให้ความเพียรนั้นดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ เมื่อการทำงานเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและทำงานด้วยจิตใจที่มั่นคงแน่วแน่ งานนั้นก็ประสบความสำเร็จได้ไม่ยาก ประการที่สี่ วิมังสา การใคร่ครวญ เป็นขั้นตอนของการใช้ปัญญาหลักของวิมังสาจะเป็นตัวย้อนกลับไปพิจารณาใคร่ครวญไตร่ตรอง ตั้งแต่ขั้นตอนของการใช้ฉันทะ การใช้วิริยะ และการใช้จิตตะ เพราะบางครั้งในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะมีข้อบกพร่องซึ่งผู้ทำงานอาจมองไม่เห็น แต่การใช้วิมังสา จะเป็นตัวย้อนกลับไปมองการทำงานที่ทำตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงกระบวนการสุดท้าย เพื่อหาข้อบกพร่องของงาน จุดเด่นจุดด้อยของงานที่ทำแล้วนำกลับไปสู่กระบวนการปรับปรุงและพัฒนางานต่อไป และยังสอดคล้องกับ ไดซี่ แซมป์ล (Deisy Sampul) (2020 : 124-133) พบว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมีความสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ดี ต้องรับประกันคุณภาพการศึกษาได้ว่า ผู้รับบริการจะได้รับการดูแล โรงเรียนสามารถดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ประเมินและกำหนดมาตรฐานคุณภาพได้ง่ายขึ้น การศึกษารังนี้มมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายการดำเนินการตามกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมปลายของรัฐในเขตเมืองโทโมฮอนสุลาเวสีเหนือตามรายงานคุณภาพการศึกษา การวิจัยนี้ได้รับการออกแบบโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนมัธยมปลายของรัฐในเมืองโทโมฮอน ดำเนินไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ผลสัมฤทธิ์ด้านคุณภาพการศึกษายังคงต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อให้มีความสม่ำเสมอในการเติมเต็มคุณภาพ นอกจากนี้ต้องส่งเสริมวัฒนธรรมคุณภาพ และความร่วมมือ เพื่อสนับสนุนกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เช่นเดียวกันในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษาและชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเอกชน โดยจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน อย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา

2) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช ควรมีแหล่งสารสนเทศในรูปแบบออนไลน์ เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมและสามารถสืบค้นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเอกชน โดยเฉพาะ

3) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยในโรงเรียนเอกชนในด้าน การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) ควรมีการนำแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และนำไปสู่การปฏิบัติจริง

2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรทำความเข้าใจหลักอิทธิบาท 4 นำไปประยุกต์ใช้ควบคู่กับระบบคุณภาพ PDCA สร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นถึงความสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สร้างทัศนคติที่ถูกต้องในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่แท้จริง

3) ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ควรมีการศึกษาแนวคิด ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

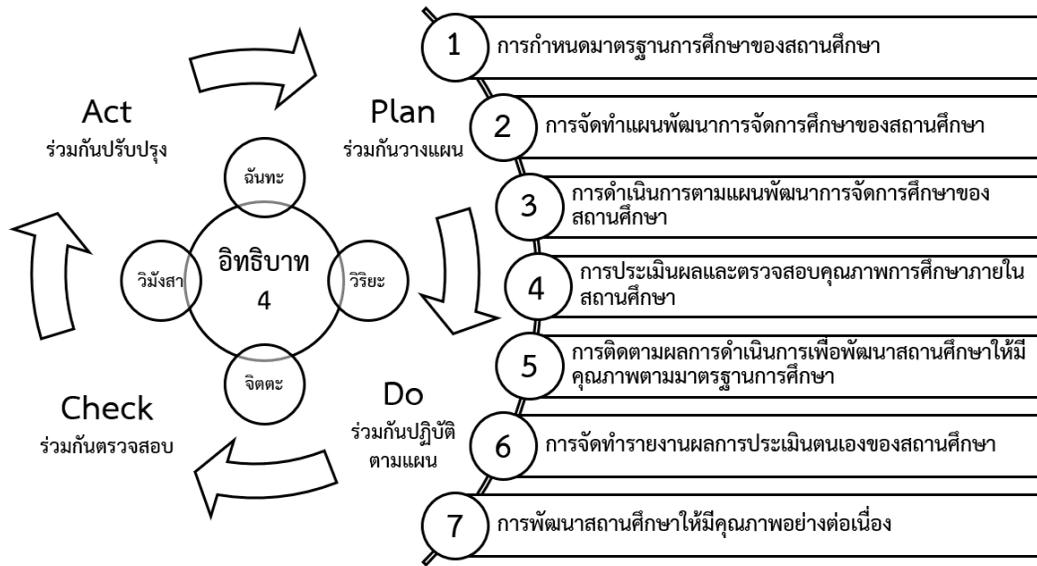
3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการทำกรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง

2) ควรมีการทำกรวิจัยเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

3) ควรมีการทำกรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 การประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4

ผู้บริหารสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจทางการบริหารสถานศึกษาตามปกติ ด้วยการบริหารเป็นระบบคุณภาพ PDCA มาเป็นหลักในการดำเนินการ ได้แก่ 1) ร่วมกันวางแผน 2) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน 3) ร่วมกันตรวจสอบ และ 4) ร่วมกันปรับปรุง โดยศึกษาและนำหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ คือ พอใจ ชอบ รักใคร่ ยินดี อยากทำความเห็นพ้อง เอกฉันท์ เชื่อใจ ต้องการ ภูมิใจ สนใจ เต็มใจ และตระหนัก 2) วิริยะ คือ พากเพียรบากบั่น มานะ พยายาม กล้า อุตสาหะ ขยัน หมั่นเพียร อดทน ลงมือปฏิบัติ ใจสู้ และอยากทำ 3) จิตตะ คือ รับรู้ ไม่ปล่อย เอาใจใส่ ไม่ทอดทิ้ง อุทิศ เสียสละ ทุ่มเท จริงจัง มุ่งมั่น ตั้งใจ จดจ่อ ต่อเนื่อง จุดเน้น และ 4) วิมังสา คือ ทบทวน สอดส่อง ทดลอง ใคร่ครวญ วางแผน วัตถุประสงค์ ประเมิน วิธีการแก้ไข วินิจฉัย

คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ พัฒนา ตรวจสอบ รู้ชัด รู้แจ้ง ไตร่ตรอง พิจารณา ค้นหา เหตุผล สอบสวน และคิดค้น มาปรับประยุกต์ใช้เป็นกลไกดำเนินการควบคู่ไปกับระบบคุณภาพ PDCA ขับเคลื่อนดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตาม

มาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และ 7) การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยนำสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา. (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก หน้า 3-4 (23 กุมภาพันธ์ 2561).
- กาญจนา วงศ์ทิมารัตน์. (2561). สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พระมหาอิชฎา มาศ ปภัสสรวณโณ (สุวรรณะ). (2561). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2563). ศึกษาธรรมะอย่างถูกวิธี หรือ ธรรมวิภาค นวกฎมิ คำบรรยายธรรมะ. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2563, จาก <http://www.buddhadasa.com/rightstuddham/itibath4.html>
- ลดาวัลย์ ตั้งมั่น. (2561). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วรรณมา ประเสริฐแก้ว. (2561). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ศศมน ศุพุทธมงคล. (2561). การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการบริหารธุรกิจเพื่อสังคมที่ยั่งยืน. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2561). เรื่อง แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.

- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2563). ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2563, จาก <http://psds.opec.go.th/psds/SchoolPublic.html>
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2560). แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2562-2565. นครศรีธรรมราช. คณะทำงานทบทวนแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช.
- สุทิน ยลทรัพย์ศิริ. (2561). รูปแบบการบริหารงานวิศวกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Darman. (2017). Implication of Internal Quality Assurance System of Schools, Implementation Against the Accreditation rating of State Senior High Schools of Natuna, Riau Island Province. *IOSR Journal of Research & Method in Education (IOSR-JRME)*, 7(5), 36-39.
- Deisy Sampul. (2020). Implementation of the Internal Quality Assurance Process: Quality Mapping Analysis at State Senior High School in Tomohon City, North Sulawesi, Indonesia. *International Journal of Recent Educational Education*, 1(2), 124-133.
- Garba. (2019). Principals' Administrative Strategies for The Achievement of Quality Assurance in Secondary Schools in Niger State. *Nigerian Journal Educational Administration and Planning (NJEAP)*, 19(3), 81-97.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd. New York: Harper and Row Publications.